Luister Geef cadeau

Dominee Niek Tramper is ongeneeslijk ziek. ‘Spelen met mijn kleinzoon laat me in het nu leven’

INTERVIEW Wie weet wanneer hij sterft, leeft anders. Predikant Niek Tramper (72) uit Cothen weigert zijn preekstoel los te laten, ondanks uitgezaaide prostaatkanker. ‘We zijn geroepen om leven aan onze dagen toe te voegen in plaats van dagen aan ons leven.’ Maar hoe doe je dat?

Roeland van Mourik
dinsdag 24 maart 2026, 10:21 aangepast 12:05

Niek Tramper: 'Als predikant heb ik altijd een drukke baan gehad. Nu wil ik de tijd gebruiken om veel met vrienden en mijn gezin op te trekken.' beeld: Dick Vos

Wat is uw houvast in leven en sterven? Elke week geeft iemand antwoord op die eerste vraag uit de Heidelbergse Catechismus in de ND-interviewserie Houvast.

‘Mijn vader is plotseling overleden toen hij 63 jaar was. Ik heb hem dus al bijna tien jaar overleefd. Wat dat betreft mag ik dankbaar zijn. Niemand weet hoe oud hij wordt. In feite moet je altijd op de dood voorbereid zijn.

Sinds ik tweeënhalf jaar geleden te horen kreeg dat ik uitgezaaide prostaatkanker in het skelet - mijn botten - had, ben ik meer over de dood gaan nadenken. “Je bent palliatief”, zei de arts. Dat is geen gezellig woord, toch was ik blij dat zij mij de waarheid aanzegde.

Toen ik uit het ziekenhuis naar buiten liep, zag ik de bomen, de mensen, de auto’s en de wolken aan de blauwe hemel. Alles leek te zeggen: “Wij gaan nog even door, terwijl jij vertrekt.”

Achter ons huis hebben wij in een tuinhuisje een kapelletje ingericht. Elke dag houd ik daar samen met mijn vrouw Jenny een ochtend- en avondgebed. Als het lukt, want ik krijg steeds meer pijn.

Ik heb een chemobehandeling achter de rug en ben bezig met radioactieve therapie. Dat heeft een enorme weerslag op mijn lijf. Door de pijnbestrijding neemt bovendien mijn

eetlust af. Ik voel me daardoor steeds zwakker.

‘Soms denk ik, het duurt nog een maand, soms heb ik juist weer energie en denk ik dat het nog even kan duren voordat ik sterf.’

Het is heel raar om mee te maken dat je lichaam niet meer doet wat je verwacht dat het doet. Je lichaam is onderdeel van je identiteit. Zo is mijn dochter gisteren geweest om een boom te snoeien omdat ik het zelf niet meer kan. Dat moet ik onder ogen komen. En dat doet iets met je gemoedstoestand.

Soms denk ik, het duurt nog een maand, soms heb ik juist weer energie en denk ik dat het nog even kan duren voordat ik sterf. Het is onzeker.

Ik blijf ondertussen preken in gemeenten die me dierbaar zijn, zoals Vlaardingen en Delft waar ik als predikant heb gestaan. Ik heb wel gezegd dat als het echt niet gaat, ze iemand achter de hand moeten hebben om de dienst te leiden.

Drukke baan

Ik ben anders gaan leven doordat ik weet dat mijn tijd op aarde beperkt is. Natuurlijk hebben mijn vrouw en ik eerst mijn kinderen bij elkaar geroepen om hun de boodschap te vertellen.

Als predikant heb ik altijd een drukke baan gehad, ik was veel weg van huis. Nu wil ik de tijd gebruiken om veel met vrienden en mijn gezin op te trekken.

Zo speel ik graag met mijn kleinzoon van tweeënhalf jaar, gewoon lekker op de grond tussen zijn speelgoed. Niets meer dan dat. Dat zorgt ervoor dat ik in het nu kan leven.

Als je het hebt over de dingen die doorgaan terwijl ik afscheid moet nemen van het leven, is die kleinzoon daar ook een voorbeeld van. Door naar hem te kijken, kijk ik de toekomst in het gezicht. Wat zal hij gaan meemaken? Hoe zal de wereld er voor hem uit gaan zien?

‘Het is de kunst om de dood met het leven te vervlechten. Dat je er rekening mee houdt - ook in gelukkige tijden.’

Recent is mijn boek *Liefde, lijden, leven* verschenen. Uitgeverij KokBoekencentrum waar ik al diverse boeken voor heb geschreven, vroeg me dat. “Maar als het niet lukt, aanvaarden we dat”, zeiden ze erbij. Dat bracht een zekere ontspanning bij het schrijven ervan.

In het boek beschrijf ik het Joodse gebruik om bij een bruiloft een schaal kapot te laten vallen als teken dat er ook scherven in je leven zullen zijn.

En toch wensen de bruiloftsgasten het kersverse echtpaar toe: Mazzel tov! Veel geluk. Het is de kunst om de dood met het leven te vervlechten. Dat je er rekening mee houdt - ook in gelukkige tijden.

Achter zijn huis heeft predikant Niek Tramper in een tuinhuisje een kapelletje ingericht. Elke dag houd hij daar samen met zijn vrouw Jenny een ochtend- en avondgebed. - beeld: Dick Vos

Gereformeerde Gemeenten

Van oorsprong kom ik uit de Gereformeerde Gemeenten. Daar vind je die levensernst ook. Er wordt weleens denigrerend over gedaan, maar het heeft mij juist altijd geraakt.

Ik weet het nog heel goed: als ik bij mijn oma op bezoek was, liep ze naar buiten naar de kippenren om de kippen te voeren, terwijl ze zei: “Kippetjes, kippetjes, wat zijn jullie toch gelukkig, jullie hebben geen ziel te verliezen.”

In mijn studententijd ben ik tot persoonlijk geloof gekomen. Ik zag Christus als schoonheid voor me. Ik wist dat mijn egoïsme, mijn zonden, mijn overtredingen vergeven waren.

Terwijl ik eerder had besloten om de brui aan het geloof en de kerk te geven. Ik dacht zonder God te kunnen. Leuke zeiltochtjes maken met vriendinnen, dat trok me meer aan dan het leven met God.

Maar toen vond ik Christus, of beter gezegd: Christus vond mij. Dat is ook de diepste drijfveer van mijn predikantschap geweest. God is naar je op zoek, bij Hem ben je welkom!

Burn-out

In Vlaardingen ben ik burn-out geraakt. De kerkelijke processen - er moesten kerkgebouwen gesloten worden - putten me uit. Maar terwijl ik thuis zat werd ik gebeld door iemand die niets had met kerk en geloof, maar ernstig ziek was geweest.

In zijn ellende had hij beloofd een kerk te gaan zoeken. Hij wilde met mij als predikant daarover in gesprek gaan. Daarna volgden er meer mensen die zich bij de kerk wilden voegen. Ik heb in totaal een stuk of tien mensen als volwassene mogen dopen. Dat was enorm bemoedigend in deze voor mijzelf donkere tijd.

Later trok ik veel met studenten en jongeren op bij de International Christian Fellowship (ICF) in Delft en op bijbelschool De Wittenberg. We spraken met elkaar bijvoorbeeld over Psalm 103, over de tekst “Gelijk het gras is ons kortstondig leven”. Wat zou je doen als je nog maar een week te leven hebt?

Daar ontstonden mooie gesprekken over. Maak het goed met mensen waar het nog niet goed mee is. Sluit vrede met God.

Ga niet alleen maar voor de likes. Leef langzamer. We zijn als christenen geroepen om leven aan onze dagen toe te voegen in plaats van dagen aan ons leven.

Dat is ook iets waar ik in deze tijd van ziekte steeds meer achter kom. Van nature ben ik een onrustig persoon - al zie ik er van buiten rustig uit. Bovendien ben ik behoorlijk dominant, net als mijn moeder.

Dat kreeg ik van mijn kinderen te horen toen ik met hen in gesprek ging over hoe ze mij als vader hadden ervaren.

‘Al 35 jaar houd ik een dagboek bij. Je herschrijft daardoor je geschiedenis en daardoor louter je die.’

Mijn eigen vader was niet zo complimenteus. Als ik de hele tuin had gespit - en dat deed ik graag - zei hij: “Je moet nog wat dieper spitten.” Omdat hij wist dat ik zo van de natuur hield, bouwde hij een volière voor me. Dat was zijn taal. Zijn liefde sprak hij uit met zijn handen, niet met zijn mond.

Ik heb met hem op het laatst van zijn leven gesprekken over het geloof gevoerd - elk aan een kant leunend op het dak van zijn werkauto. Al dachten we anders, bijvoorbeeld over de

toe-eigening van het heil, er was verbinding tussen ons.

Milder geworden

Mijn moeder heeft tot haar 89e een winkel in huishoudelijk artikelen in ‘s Gravenpolder gerund. Dat heeft zelfs landelijke pers gehaald. Later in haar leven is ze dementerend geworden. Ze overleed toen ze 97 jaar was. Ik heb nog veel met haar kunnen praten.

Gedurende haar leven is ze milder geworden en ze stapte als geheide GerGemmer zelfs op haar 65e nog over naar de toenmalige Nederlandse Hervormde Kerk.

Schrijven geeft mij troost. Al 35 jaar houd ik een dagboek bij. Je herschrijft daardoor je geschiedenis en daardoor louter je die. Zoals Dietrich Bonhoeffer zegt: door Gods genade mogen gedane zaken een keer hebben - ze staan in een ander perspectief: het perspectief van vergeving en dankbaarheid.

Voor predikant Niek Tramper is de natuur een troost. Maar zijn diepste troost is het om door Jezus gekend te zijn. - beeld: Dick Vos

Daarnaast is de natuur mijn troost. In de tijd van mijn burn-out had ik een abonnement op diergaarde Blijdorp in Rotterdam. Ik ging altijd kijken naar de vissen in het aquarium.

Als God die veelkleurige vissen heeft geschapen, heeft Hij ook zeker mij op het oog - de mens is immers de kroon op zijn schepping.

De diepste troost is het om door Jezus gekend te zijn, dat Hij mijn leven in zijn onvolkomenheid volkomen gedragen heeft. Dat Hij voor je instaat, dwars door de dood heen. Dat is geen theorie, dat beleef ik echt. Fijn trouwens om zo met je in gesprek te zijn, dat laat me de pijn even vergeten - al kost zo’n gesprek me ook energie.

Dankbaar

Ja, de dood blijft een vijand. Het is zwart op Gods palet en Hij alleen kan het gebruiken om een schilderij te maken tot zijn eer. Dan wordt sterven verhuizen en bevorderd worden tot hoger heerlijkheid. Ik ben ertoe bereid en tot die tijd wil ik bereikbaar blijven, voor mijn kinderen, mijn vrouw, mijn vrienden.

Toen ik mijn vrouw vroeg: “Kun je mij loslaten, ben je daar klaar voor?” zei ze: “Ja, ik ben dankbaar voor wie je voor mij bent geweest.” In die wetenschap kan ik met een gerust hart sterven.’

Advertentie

0